№ 19 (215) Ausgabe B.

HOMAN

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja W[illegible]nskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 19 (215) Hod III. Wilnia. 5 Marca 198 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Mir z Rasiejej.

BERLIN. (W.T.B.). 3,III. Mir z Rasiejej padpisan siahońnia a 5 h. pa abiedzi.

S pryčyny padpisańnia mirnaj umowy z Rasiejej wajennyje operacii ŭ Rasiei sprynieny.

BREST-LITOUSK 3.III U hłaŭnaj palityčnaj umowie, katoraja pawinna być padpisana siahońnia haworycca:

Artykuł 1.

Niamieččyna, Aŭstryja, Boŭharyja i Tureččyna — z adnaho boku i Rasieja z druhoha zajaŭlajuć, što nadalej jany buduć žyć u zhodzi i družbie.

Artykuł 2.

Umaŭlajučyjesia buduć utrymliwacca ad usielakaj propahandy abo ahitacii adzin proci adnaho. Dla Rasiei heta datyčecca i zaniatych centralnymi dzieržewami abšaraŭ.

Artykuł 3.

Ziemli, katoryje zuachodziacca na zachodzi ad linii, ustanoŭlenaj umaŭlajučymsia staranami, nie padlehajuć bolš rasiejskaj dzieržaŭnaści. Uttanoŭlenaja linija prawiedziena na karcie, katoraja stanowić istotnuju čaść umowy. Padrobna jana budzie ustanoŭlena niamiecka-rasiejskaj kamisijej. Hetyje ziemli nie biaruć na sabie nijakich abiazacielstw Rasiei. Rasieja wyrekajecca miešacca ŭ jakoj budź formie u ich sprawy. Niamieččyna i Aŭstryja maniacca ustanawić budučynu hetych ziamiel supolnie z ich žycharami.

Artykuł 4. Paśla padpisania ahulnaha mira i poŭnaj rasiejskaj demobilizacii Niamieččyna hodziecca ačyścić ziemli na ŭschodzi ad pamienionnaj linii, paskolku heta nie praciwicca 6 artykułu.

Rasiejskije wojski ŭrazže ačyščajuć okruhi Arhagan, Kars i Batum, budučyna katorych budzie ustanoŭlena ich žycharami razam s Tureččynaj.

(Kaniec u čarodnym numery)

* * *

Konserwatyŭnaja „Kreuz-Ztg“ piše: „Pawodłuh čeławiečych praroctw možna ličyć, što niebaspieki s uschodu ŭžo nima“.

Hazeta fziemleŭłaśnikaŭ «Deutsche Tageszeig» piše:

„My witajem mirnuju umowu sa zdawoleńniem, ale i zusim ćwiaroza. Biezpasrednim pamysnym rezultatam mira budzie patreba dla bolšewikoŭ kaniečnie dajści mira z Ukrainaj. Hłaŭnym astajecca pytańnie: ci doŭha jašče budzie trywać bolšewickaje panawańnie i što jaho zamienić? U kožnym prypadku mir z Rasiejej maje wiallizarnuju wahu dzieła uschodu:, pałudziennaha uschodu dyj dzieła zachodu“.

Usie-niamieckaja Tägliche Rundschau» piše:

„Na uschodzi ŭsio ŭdałosia lepiej, čym Rejchstag i narod dumali i chacieli. uhody, a mirZrobleny mir—heta nie mir pabiedziciela sa zwajewanymi. Admoha i asłableńnie Rasiei, uzmacawańnie wyzwolenych pahraničnych hasudarstw i bytnaść našych wojsk u zaniatych ziemlach dajuć nadzieju, što i nowy rasiejski ŭrad, jaki skora budzie ustanoŭlen, nie adważycca narušyć tolkišto padpisany mir. Kali wahańnie i dokrynerstwo nie papsujuć pałažeńnia, jak heta stałosia ŭ Polščy dyj časciu ŭžo ŭ Litwie, dyk na ŭschodzi stworeny hranicy, katoryje dajuć nam baspiečnaść i mahčymaść budučyny».

Usie-niamieckaja «Deutsche Ztg“ piše: „Čaho Kiulmanu nie ŭdawałosia dajści całymi tydniami sałodkaściu i ciarpliwasciu, — toje ŭdałosia dajści niezwyčajna šybka nastupleńniem i jaho ŭdačnaściu“.

Lewa Konserwatyŭnaja „Post“ piše: „My dajšli mira, katory adpawiedaje žyćciowym patrebam centralnych dzieržaŭ i sučasnamu pałažeńniu. Prahledajučy ŭ dumkach čas ad bitwy pry Tannenbergu da zaniaćcia Rewiela i Kijewa, razumiješ, jakuju niebaspieku nam udałosia abminuć i čaho my dajšli».

Biezpartyjnaja „Volkztg» piše: Światło pryjšło z uschodu. Mir z Rasiejej — heta pierš za ŭsio mir wyzwaleńnia. Dola chacieła, kab niamieckaje nastupleńnie stałosia wajnoj za wolu Ukrainy i Finlandzii. Kali pahraničnyje narody buduć niezaležny, dyk jany znojduć u nas mahutnaha abaroncu ich niezaležnaści. A z Maskowijej my budziem staracca pawodłuh mahčymaści padtrymliwać dobryje adnosiny».

Piezpartyjnaja «Lokal-Anzeiger» piše: „Razwiazka, jakoj my dajšli, nia trebuje fantastyčnych anneksij, a tolki, sapraŭdnaha zabaspiečeńnia bytu i mahčymaści dalejšaha razwićcia Niamieččyny. Heta — realnaja palityka. Palityku zawajewańniaŭ, katoraja panuje ŭ niekatorych hałowach, my adkidajem».

Prawa-liberalnaja «Vossische Ztg» piše: „Chto može skazać napierod, što jašče staniecca u Uschodzi? Chto može praročyć, jakije pasledztwy dla Niamieččyny i Europy budzie mieć historyčny dzień 3 marca? Zusim niet wiedama, čy nie adnowicca paśla wajny taja-ž koalicija, jakaja wystupiła proci Niamieččyny pierad wajnoj i ciapier raz bita»?

Lewa-liberalnaja „Berliner Tageblatt piše:

„Zdajecca, što ciapier bolšewiki, paśla wypaŭnieńnia pastaŭlenaj im zadačy: dajści mira, — zwalacca sa swajho tronu“.

Hazeta prawych socyalistaŭ «Vorwärts» piše:

«Padpisany mir nie adpawiedaje tamu, čaho my žadali. Wielmi sumlewajemsia, kab heta byŭ mir zhody miž narodami i značyć, kab byŭ jon trywały. Zadača budučyny — dajści taho, kab hety mir dawioŭ da zhody i byŭ trywały, — bo mir, nia zhodliwy z damahańniami razwićcia, nikoli nia može doŭha trywać. Adrezanyje ad Rasiei ziemli nia buduć pryłučeny ani da Niamieččyny, ani da Aŭstryi: jany chočuć stanawić samabytnyje dzidržažawy“.

Ab Biełastoččynu.

Ad samaha pačatku niamieckaj okupacii biełarusy z hetaha boku frontu wiaduć baraćbu s polskimi zachwatnymi apetytami na Biełaruskije ziemli. Palaki ŭžywali ŭsich sposabaŭ dzieła taho, kab pakazać, bytcym tutejšy narod — «polski», bytcym toj, chto katalik, hetym samym jość i palak. A ŭ hetaj raboci jany nie wahalisia karystacca ciemnatoj, hoładam i nieščaściem ludziej, falšawańniem cyfr i faktaŭ, pierakručywańniem očywistaj praŭdy, na katoruju pazywalisia pierad wyšejsymi niamieckimi ŭłaściami, pierad usiej Europaj. I byŭ moment, kali im pačali ŭžo wieryć, — bo jak že nia wieryć wielmožnym, tytułowanym panom, ludziam, zanimajučym wysokije stanowiščy, i t. p.

Ale ukryć praŭdu ab žywym narodzi, zadušyć hołas biełarusaŭ nie ŭdałosia: choć i ciažka było nam zmahacca s polskaj siłaj, dy nie apuścili my ruk, nie pakarylisia, a dzie tolki mahli — ŭsiudy padnimali hołas za prawy i niezaležny byt našaha narodu.

Tady s polskaj starany pačaŭsia torh užo nie ab usiu Biełaruś, a tolki ab častku jaje: Biełastok i jaho wakolicy, abjaŭlenyje palakami za «čysta polskuju ziamlu». Biełarusy wystupili i proci hetaha. U memorjale na imia impierskaha kanclera, padadzienym 19 wieraśnia 1917 h., biełarusy pisali:

«S pryčyny taho, što u apošnim časi kiraŭničyje kruhi karaleŭstwa Polščy, utraciŭšy nadzieju na aneksiju ŭsich Biełaruska-Litoŭskich ziamiel okupacii, napružajuć usie swaje siły, kab anneksirawać prynamsi Biełastok i jaho wakolicy, — nižejpadpisannyje ličać swajej pawinnaściu zajawić swoj stanoŭčy pratest proci polskich damahańniaŭ na biasspornа biełaruskaje miesta. Biełastok — heta hłaŭny pramysłowy centr usiaho Biełaruska-Litoŭskaha kraju, i adarwańnie jaho było-by ciažkim udaram dla apošniaha, razbiwajučy adnu z hłaŭnych padwalin ekonomična-haspadarčaha žyćcia jaho. Mała taho: pryłučeńnie da Polščy hetaha miesta, katoraje nikoli da jaje nie prynaležało i ležyć na čysta Biełaruskaj ziamli, što ustanoŭleno dannymi jak rasiejskaj uradowaj statystyki 1897 h., tak i apošniaj niamieckaj — było-by strašennym gwałtam, učynienym, nad jednaściu biełaruskaha narodu».

Niejki čas paśla hetaha było spakajniej. Ale, kali pačalisia mirnyje pierehawory, palaki iznoŭ pačali enerhična pracawać dzieła dałučeńnia da Polščy Biełastoččyny. I Biełaruskaja Konferencija ŭ Wilni 25—27 studnia 1918 h. wyskazała swoj enerhičny pratest proci hetaha (drukawany ŭžo ŭ Homanie), kažučy:

«Konferencija pratestuje proci damahańnia palakoŭ pryłučyć da Polščy Biełaruskie ziemli — abo chacia-by čaść ich (Biełastoččynu ci inš.) i proci ŭsielakich inšych planaŭ torhu Biełaruskaj ziamloj, skul-by jany ni wychodzili. Konferencija pierakonana, što haleńnie polskich panoŭ i polskaha uradu na Biełaruś, kab paniawolić biełaruski narod i zachapić biełaruskuje ziamlu dla polskaj kołonizacii, budzie z ahidaj spatkano ŭsim cywilizowannym świetam».

18 lutaha 1918 h. Biełaruskaja Rada ŭ Wilni jašče raz zapratestawała proci polskich zachwatnych planaŭ u abšyrnaj rezolucii i telehramie, pasłanych impierskamu kancleru.

Pobač z wystupleńniami biełarusaŭ u miežach okupacii krepka baranili celaści Biełaruskich ziamiel i našy braty za frontam: jak Biełaruskaja Rada ŭ Minsku, tak i biełaruskije ŭciekačy na swaich zjezdach wostra wystupali proci ŭsich dumak dałučeńnia chacia-by častki Biełarusi da Polščy.

Nia hledziačy na toje, što Biełastoččyna maje wahu dzielu ŭsiaho Biełaruska-Litoŭskaha kraju, biełarusy, baroniačy celaści swajej ziamli, znajšli ščyry wotklik tolki u biełastockich žydoŭ, katoryje takže wystupili s pratestam proci addačy Biełastoka pałakom. Zatoje druhaja z asnaŭnych nacyonalnaściej kraju — litwiny — uhledalisia na hetu baraćbu moŭčki, ničoha nia robiačy. Adnak, ciapier i jany, widać, zrazumieli, jakuju hroźbu dla ŭsich nas stanowiłoby adarwańnie Biełastoččyny: heta pakazwaje wystupleńnie Litoŭskaha Press-biuro.

U hazeci «Germania» litwiny nadrukawali nižejpisanuju zajawu:

«Člen Rejchstaga, palak Sejda, pratestawaŭ proci złučeńnia Verwaltung'a Biełastok-Hrodnia s Verwaltung'am Litaunen — zatym, što pierb bytcym to stanowić polskuju ziamlu. Litwiny pawinny pratestawać proci wyjaŭlenych d-ram Sejdaj polskich apetytaŭ. Ad samych zakładzin niezaležnaj litoŭskaj dzieržawy, značyć, ad XIII stalećcia, ažno da času pryłučeńnia jaje da Rasiei Biełastoččyna i Hrodzienščyna zaŭsiody stanawili istotnuju čaść Litwy. I nawat Rasieja nikoli nie padnimała pytańnia ab prynaležnaści Hrodzienskaj huberni da Litwy. Złučeńnie niamieckimi okupacyjnymi ŭłaściami Militär-Verwatung'aŭ Biełastok Hrodnia i Litaŭen — heta tolki zwarot pałažeńnia, jakoje trywało niekalki sot hadoŭ i zhodliwo z etnohrafičnym pryncypam».

My witajem hety akt zrazumieńnia biełaruska-litoŭskich interesaŭ — s tej tolki uwahaj, što „etnohrafičny pryncyp“ tut—nie litoŭski, a biełaruski, bo ŭ Biełastoččynie litwinoŭ zusim nima.

„Paŭnočnyje Bałkany“.

Pad hetkim zahałoŭkam čytajem my ŭ № 57 „Dzien. Polsk.“ pieredrukowanuju z „Journal de Geneve“ (s 5 lutaha) staćciu p. Wiliama Mar-

n'a, katory, napaminajučy Europie sie nieščaścia, uznlaŭšyjesia praz wiečnuju kałatniu miž narodami Bałkanskaha pałuostrowa, aścierehaje wialikije dzieržawy pierad niebaspiekaj dla suświetnaha mira ad twareńnia nowych drobnych hasudarstw miž Niamieččynaj i Rasiejej — „paŭnočnych Bałkanaŭ“.

Tłumačučy pryčynu biezupynnych swarak i zmahańnia miž bałkanskimi narodami, p. William Martin kaže, što «ŭsie hetyje narody adnačasna apawieščali try światyje, ale niazhodliwyje miž saboj pryncypy: prawa narodaŭ, žyćciowyje patreby i historyčnyje tradycii. Užo adnaho z hetych kilčaŭ było-by dawoli, kab usio zabłutać. A Europa zabłutałasia biez ahladki zrazu wa ŭsich troch. Woś-že, prystupajučy da wialikaj wajny, jana zaprysiahnuła nie–paŭtaryć abmyłak 1872 hodu.“

A paŭtareńnie hetych abmyłak (utwareńnie drobnych hatudarstw na Bałkanach) p. William Martin bačyć u ciapierašniaj palityce Niamieččyny. „Niamieckije delehaty pryznali prawy narodaŭ: Kurlandzija, Litwa, Estlandzija, Liflandzija, Polšča, Biełaruś, Ukraina žadajuć niezaležnaści.“ Ale aŭtor staćci dumaje, što ŭsie hetyje narody tak pieramiešany miz saboj i majuć hetkije niazhodliwyje interesy, što ad spaŭnieńnia ich žadańniaŭ nia budzie dabra: jany ŭsie buduć dziercisia miž saboj i niepakoić usiu Europu.

P. William Martin wyklučaje z hetaha Polšču. Nu, i nichaj tak: možem śmieła skazać, što apryč niepamiernych apetytaŭ jaje na našu ziamlu nas s Polščaj ništo nie złučaje. Zapraŭdy: pawodłuh nacyonalnaha składu Polšča rezka addzielajecca ad usich susiedziaŭ; ekonomičnych interesaŭ, supolnych s Polščaj, my zusim u nas nie bačym; a staryje uspaminy ab kolišnim supolnym dzieržaŭnym žyćci z jeju ŭ nas takije horkije, što i supolnaść historyčnych tradycij adpadaje. My zwierniemsia zatoje da rešty narodaŭ, jakije žywuć miž Rasiejej i centralnymi dzieržawami.

Na pieršym planie stajać dwa narody: biełaruski i litoŭski, katoryje zwiertajuć na siabie uwahu tym, što nacyonalnyje i žyćciowyje interesy i historyčnyje tradycii nie razdzielajuć, a złučajuć ich u wadno. Nacyonalnyje —bo majuć jany tych samych worahaŭ, s katorymi ŭžo daŭno zmahajucca za swoj byt, bo centr nacyonalnaha žyćcia u ich sypolny: Wilnia, katoraja, ležučy na etnohrafična bietaruskim abšary, była supolnaj stalicaj abodwych narodaŭ s taho času, jakutwaryłasia Biełaruska-Litoŭskaja dzieržawa pad imiem Wialikaha Kniaźstwa Litoŭskaha. Žyćciowyje — bo Biełaruskije i Litoŭskije abšary stanowiać adnu wializarnuju haspadarku, žywuć adnym ekonomičnym žyćciom, u katorym zjednało ich ad wiakoŭ ciahacieńnie da Bałtyckaha mora i ciapier zwiazywaje dapasowanaja da hetaha systema daroh —čyhunak, šosse, a tak sama supolnyje wodnyje darohi—reki. Jak z Wilni nielha papaści čyhunkaj u Hrodnu ci Biełastok, nie pierarezaŭšy litoŭskaj terytoryi, tak jeduči s-pad Swiencian abo Oran prychodzicca pierewažna karystacca čyhunkami, jakije prachodziać praz Biełaruskuju ziamlu. Dyj toje treba adznačyć, što dziela razwićcia pramyšlenaści na etnohrafična-litoŭskim abšary i dziela zbytu ich Litwie patrebny bahatyje syrjom Biełaruskije ziemli, dla katorych iznoŭ ważna mieć fabrykaty litoŭskije, dastaŭlanyje biez apłaty myta. Urešci, historyčnyje tradycii u biełarusaŭ i litwinoŭ — tyje-ž samyje: jany supolnie stwaryli swaju niekali niezaležnuju dzieržawu, i choć zabiracielami Biełaruskich ziamiel byli litwiny, zatoje bielerusy padzialilisia z imi swajej cywilizacijej, piśmiennaściu i t. p.

Woś-že razwiazka pytańnia ab niezaležnaści Biełarusi i Liwy naprašywajecca sama saboj: utwareńnie dualistyčnaj dzieržawy, złoženaj z dzwiuch aŭtanomnych nacyonalnych terytoryj z adnej najwyšejšaj centralnaj ułaściu. Hetak sprawa robicca šmat praściejšaj.

Dalej woźmiem susiedziaŭ Biełaruska-Litoŭskaha kraju. Dla nacyonalnych sporak miž biełarusami i litwinami—z adnaho boku, ukraincami i łatyšami—z druhoha nijakaha hruntu nima: niwodzin z hetych narodaŭ nikoli nie wyjaŭlaŭ žadańnia panawać nad druhimi; kožyn maje zusim wyraznuju nacyonalnuju terytoryju; ekonomičnyje interesy ich nie razdzielajuć, a ziučajuć, prymušajučy šukać sajuzaŭ i układać konwencii ab prawozie wytworaŭ adnej starany čyhunkami druhoj, ab abmienie praduktami i. t. d. My bačym, što miž Ukrainaj i Biełaruśiu ŭžo niekolki miesiačaŭ idzie supolnaja rabota ŭ biełaruska-ukrainskaj ekonomičnaj kamisii ŭ Kijewie. My wiedajem, što Kurlandzija—pry biezpasrednaj hranicy našaha kraju jak z Rasiejej, tak i Niamieččynaj ŭ takoj že miery maje karyść z biełaruska-litoŭskaha tranzitu pa čyhunkach jaje, jak my — z dostupu da łatyšskaha uzbiarežža mora.

Hetak, nie kažučy ab Polščy, dziela niespakojstwa p. William'a Martin'a nijaka hruntu nima. My skazali: «nie kažučy ab Polščy», bo zapraŭdy, tolki z jaje starany my bačym zachwatnyje apetyty na čužyje ziemli, wypływajučyje nie sa złoj woli polskaha narodu, a z nieščaśliwaha gieohrafičnaha pałažeńnia Polščy. I tut pierad Europaj uzmajecca biazsporna trudnaje pytańnie: jak supakoić Polšču?

My nie prabujem razwiazywać hetaha pytańnia: nichaj nad im papracujuć wialikije dzieržawy. Ale adno možem skazać napiarod: kali damahańnia palakoŭ majuć być zdawoleny koštam taho ci inšaha s susiednich narodaŭ «miž Rasiejej i Niamieččynaj», katoryje žadajuć poŭnaj swabody kožyn dla siabie, dyk tady utworycca nikoli niezažywajučaja rana, katoraja i daść asnowu dziela «paŭnočnych Bałkanaŭ».

I. Mieleška.

SŁUCAK.

Bolš za sotniu wiorst na pałudzień ad Minska lažyć niekali taksama słaŭnaje miesta Słuck, ci, jak jaho nazywajuć žychary, Słucak.

Słuck, ciapier pawietowaje miestą Minskaj huberni, maje doŭhuju historyju. Biełaruskije letapiscy ŭspaminajuć ab im užo ŭ XII stalećci. Hetaje miesto pabudowano naabapał raki Słučy, katoraja ŭliwajecca u Prypiać. Składajecca s troch čaściej. Najstarejšaja — heta Stary Słucak, akruženy wałam s čatyrma bramami: wilenskaj kapylskaj, astroŭskaj i ureckaj, a pasiaredzinie — nasypany rukami kapiec, na katorym niekali byŭ pabudowan „wyšejšy zamak“, a da jaho znizu pryiechaŭ „nižejšy“, s catyroch bakoŭ akruženy wałam. Druhaja čaść miesta pačała budawacca paźniej i ŭ XVI stalećci zwałasia Nowym miestam, abo Trajčanami, bo tutaka jašče ŭ XVII st. stajała cerkwa św. Trojcy. Tut— užo za miežami miesta — ŭ XVI st. stajaŭ t. zw. nowy dwor: heta byŭ zamak, umacowany wałami, šlady katorych widać dahetul. Trejciaja čaść miesta nazywajecca Ostraŭ. Na kapcy, dzie niekali taksama byŭ zamak, stajała staraja cerkwa, dzie ŭ 1586 h. byŭ pacharonien słucki kniaź Juryj Jurjewič, — dy heta cerkwa ŭ 18 stalećci zhareła, a ŭ 19 st. na jaje miejscy pastawili nowuju. U Trajčanach da pačatku XIX st. była nia mienš staraja cerkwa św. Trojcy — miejsco pachawańnia apošniaj kniazieŭny słuckaj Zofii Olelkoŭny, pamieršaj u 1167 h., dyj jana zniščena ahniom i adbudowana nanowa kala sotni hadoŭ tamu nazad. S pamiž katalickich kaściołaŭ najstarejša słuckaja fara, paźniej pabudowany bernardynski i jezuicki kaścioły. Jość takže zbor kalwinski.

U historyi Biełaruska-Litoŭskaha hasudarstwa pieršy raz uspaminajecca Słucak u 1395 hadu: Słucak uwajchodziŭ u skład kniažstwa Kapylskaha i naležaŭ da kniažaha rodu olhierdawičaŭ, prynlaŭšaha tytuł słuckich kniazioŭ tolki ŭ XV stalećci. Rod hety nazywali takže olelkowičami—ad imi kn. Aleksandra Waładzimirowiča, ŭnuka Olhierda, katoraha biełarusy zwali Olelko.

Užo ad času kniažeńnia Olelka Słucak mieŭ wialikaje značeńnie, a Kazimir Jahajłowič u 1441 h. daŭ jamu mahdeburskaje prawa, a ŭ druhim prywileju s 1444 h. zaličyŭ Słucak da najbolš wydatnych miest.

Mnoha bied pieraciarpieŭ Słucak ad napaściej čužyncaŭ. U 1503 h, nieŭspadzieŭki akružyŭ jaho Byty-Girj s 6,000 krymskaj ardy, ale adbity kniaziem Symonam, adstupiŭ ad Słucka, zrabawaŭšy wakolicy. Na druhi hod iznoŭ byŭ tatarski najezd — hetak sama adbity. U 1505 i 1506 h. h. dwojčy adbiwała jšče tatarskije šturmy kniahinia Anastasija, s kniazioŭ amścisłaŭskich, udawa Symonowa. Heta ž kniahinia, adznačaŭšajasia swajaj adwahaju, nie zachacieŭšy iści zamuž za Michaiła Hlinskaha, dwojčy wydzieržała asadu apošniaha ŭ 1508 h. i nič nie pakaryłasia jamu. Kali-ž u tymže ŭ hadu iznoŭ nachłynuli perekopskije tatary, Anastasija nia tolki adbaraniła zamak, ale sa swaim wojskam pahnałasia za najezdčykami i pamahła karaleŭskamu wojsku zusim ich razhramić.

Apošniaja z rodu Olelkowičaŭ kniazieŭna Zofija wyjšla zamuž za Radziwiłła i hetak da Radziwiłłaŭ pierajšło słuckaje i kapylskaje kniaźstwo. Dyj zamužstwa jaje nie adbywałasia tak prosta: za rukujjaje uznlałasia całaja wajna miž mahutnymi pad toj čas rodami Chodkiewičaŭ i Radziwiłłaŭ. Ale pašenciło tut Radziwiłam. — Paśla śmierci Zofii muž jaje, Januš Radziwiłł, pastawiŭ kalwinski zbor ŭ 1617 h., a takže z jaho fundacii paśla jaho śmierci apiakun mieńnia patomstwa Januša, Kryštof Radziwiłł, pabudawaŭ Kalwinskuju škołu i seminaryju (ŭ 1625 h.), prypisaŭšy škole ziamlu. Naśliednik Januša Radziwiłła, Bohusłaŭ, dajšoŭšy hadoŭ, zrabiŭ wielmi mnoha dziela padniaćcia dabrabytu miesta Słucka. Pry im asieło tut mnoha škołaŭ, katorych za wieru uciskali ŭ ich rodnym kraju, a tut dawali poŭnuju wolu. Woś, tyje škody wielmi razwili ramiosły i handel, zawiazaŭšy tarhowyje znosiny z dalokimi wakolicami Polščy, a nawat z Maskwoj i Niamieččynaj. Bohusłaŭ dabiŭśia u Jana Kazimira zwarotu miestowych swabod, i 27 žniŭnia 1650 h. byŭ dadzien Słucku prywilej, pawodłuh katoraha na wiečnyje časy ustanoŭlenc mahdeburskaje prawa, wybary burmistraŭ, radnych i łaŭnikaŭ, apelacija u sprawach da dziedziča; zaćwierdženy kupleckije i ramieśnickije cechi — jak daŭniejšyje; ustanoŭlen herb miesta: rycar u zbroi s padniatym miačom na biełym kani ŭ čyrwonym poli; pazwoleno zbudawać ratuš i kramy, ustanoŭleny miery i wahi, a ŭrešcie—taržyšča ŭ paniadziełki i suboty i kirmašy dwa razy ŭ hod—za dwa tydni pierad zapustami i na Illu. Bohusłaŭ Radziwiłł parupiŭsia i zabaspiečyć miesta ab napaściej worahaŭ: jon utwaryŭ čatyry pałki wojska z wolnych ludziej—«wybrancaŭ», katorym Radziwiłły dawali ziamlu ŭ wakolicach miesta, wymahajučy za heta, kab maładzież, zdatnaja da wajenščyny, swaim koštam adbywała służba ŭ słuckim harnizonie. I zrobleno heta było jak raz u paru: 2 wieraśnia 1655 h. napaŭ na Słucak kniaź Trubiecki z 20-tysiačnym maskoŭskim wojskam, ale, sustrecitŭšy ćwiordy adpor, adyjšoŭsia. Praz niekalki tydniaŭ, pawialičyŭšy swaje siły, Trubieckoj druhi raz pamykaŭsia zaŭładać Słuckam, dy iznoŭ daremna Za hetyje ŭčynki sejm 1655 hodu zwolniŭ Slucak na 6 hadoŭ ad padatkaŭ.

S prychodam spakajniejšych časaŭ mieščanie šybka adbudawali toje, što zniščyli ahniom worahi. Adhetul znoŭ Słucak pačynaje razwiwacca, bahacieć i razrastacca. U kancy XVII stalećcia tut była zawiedziena dziela užytku kalwinistaŭ drukarnia; pierawiezienaja paśla 1672 h. s Kiejdan, katoraja paź niej, pa lupaŭšy, była wywieziena ŭ 1705 h. ŭ Karalewiec. U 1671 h. założen klaštar bernardynaŭ, a kala 1704 h. pasialilisia ŭ Słucku jezuity.

20 marca 1767 hadu u Słucku zawiazałasia konferencija dyssydentaŭ pad maršałkoŭstwa hienera litoŭskich wojsk Jana Grabowskaha, majučy na meci adwajewać prynaležnyje im hramadzkije i relihijnyje prawy.

Wialikuju wahu dla Słucka mieli zakładziny tut kala 1750 hadu fabryki perskich pajasoŭ, šyroka usławiŭšychsia pad imiem „Słuckich“ Zasnawaŭ jaje Hieronim Radziwiłł pry pomačy niejkaha Iwana Madžarskaha, katory pryjechaŭ s Tureččyny i prywiez siudy niekolkimi nawarotami, piera woziačy častkami dziela niepaznaki, patrebny dziela hetaha tkacki warštat. Uzirajučysia na hety prymiernik, słuckije majstry sami pačali ładzić takijež warštaty, i čysło ich u časie rasćwietu fabryki dachodziło 25, a rabotnikaŭ dawaŭ Słucak i Nieświž. Spierša fabrykaj kirawała kniazieŭskaja administracija, ale praz 7 hadoŭ paśla žasnawańnia jaje ŭziaŭ u arendu Madžarski za 10.000 zł. p. u hod. Paśla śmierci Iwana fabryka pierejšła u 1781 hadu ŭ ruki syna jaho, Lwa Madžarskaha. Pry kniaziu Karolu fabryka wyrablała ŭ hod da 200 pajasoŭ, tkanych šoŭkam i złatam, časta na łokać šyrokich, znamienitaj raboty, za katoryje płacili ad 5 pa 50 załatych. Bahaćciem i charastwom uzoraŭ słuckije pajasy nie ustupali praŭdziwym perskim i tureckim, užywajučy tolki bolej miejscowych matywaŭ.

U samym pačatku panawańnia karala Stanisława Aŭhusta miesto strašeńnie paciarpieło ad pažaru, dyj u časie ŭnutrenych razruchaŭ nie raz hareło. Uważajučy na heta, sejm 1775 h. zwolniŭ Słucak na 10 hadoŭ ad padatkaŭ. Nanowa pačaŭ jon razwiwacca ad 1788 h., kali sejm naznačyŭ Słucak zahałoŭnaje miesta słucka-reckaha pawietu..

Paŭšy pad Rasieju, Słucak, adnak, i pa siahońniašni čas stanawiŭ dawoli bojki tarhowy punkt u Mienščynie.

H. B. *)

U Wilni i wakolicach.

Maleńkaja uwaha.

Naša biełaruskaja intelihencija časta dawiedywajecca nazowy swaich miest i miascowaściaŭ s čužoj literatury, a dzieła taho, što čužyncy (palaki i rasiejcy) pierakručywajuć nazowy našych miest na swoj ład zaciemniajučy hetym značeńnie samaha słowa, dyk i čuwać niaredka hetkije dziŭnyje z wusnaŭ biełarusa słowy, jak: Hradna, zamiest Hóradnia, jak heta staroje biełaruskaje miesta zwałosia s 13 wieku i jak ciapier zawuć jaho žychary Horadnienskaha, Sakolskaha i Biełastockaha pawietaŭ. Časam nawat čuwać Dambrowa, jak pierakručywajuć palaki, zamiest praŭdziwaha Dubrowa (miastečka Sakol. p.), jak usie žychary Sakolskaha pawietu jaho nazywajuć. Zdarajecca čuć Wałkawysk, jak kažuć čužyncy zamiest, jak kažuć sami waŭkawyščańnie, Waŭkawysk. Treba kazać Mienak, Mienščyna i h. d, bo hetak kažuć sami mienčańnie, a nia Minsk i h. d., taksama treba kazać Połacak i Słucak, a nie Połack i Słuck. Treba kazać Nioman kala Niomna i h. d. bo hetak zawuć hetu biełaruskuju raku ŭsie prynioma̋nskije žychary, a nia Nieman, jak niema wiedama čamu zawuć jaje rasiejcy i palaki.

J. S.

× **Biełaruskaja sceničnaja literatura.** Śledam za «Butrymam Niamiraj» (Kamiennaja Truna) i dwochaktowaj pjesaj s 1905 hodu «Kališ» s-pad piera niaŭtamimaha pracaŭnika na biełarskaj scenie F. Olechnowića, wychodzić nowy sceničny twor—„Bazyliš“, u 3 aktach Pjesa drukujecca, jak feljeton, u «Homanie» (łacinskimi i literami) i chutka wyjdzie u asobnaj adbitce.

× **Kancert na karyść Prawasłaŭnaha Kamitetu.** Pieršy raz zwiertajecca wilenski Prawasłaŭny kamitet ab

*) Pawodłuh M. Balinskaha „Starožytna Polska“.

pomač da hramadzianstwa — i zwiertajecca ŭ wielmi sympatyčnaj formie. Pry pomačy hr. Ledochowskaha, 15 marca a 8 hadz. wiečara ŭ sali «Lutni» ładzicca kancert kwartetu im. St. Moniuški, orhanizowanaha tym že hr. Ledochowskim. Prahrama wielmi cikawaja, a parukaj artystyčnaha wypaŭnieńnia može służyč ustanawiŭšajasia ŭžo sława kwartetu.

U pierarywach budzie čynny bufet.

× **Patrebny rabotniki.** Waršaŭskaja hieneralnaja dyrekcija čyhunak šukaje ŭsielakich rabotnikaŭ dziela ŭnutrenaj i naružnaj służby u Šaŭlach, Murawjowie, Radziwiliškach, Padbrodzi, Wilni, Suwałkach, Harodni, Lidzie, Biełastoku, Waŭkawyškach, Ceremsie i Biareści.

Zapisywacca možna wa ŭsich krejsamtach, wałasnych uradach i žandarskich stancijach.

× **Miestowyje kramy** dziela pradažy spažyŭnych pradaktaŭ adčynieny u budnije dni ad 9 da 12 i ad 2 da 6 hadz., a ŭ niadzieli i światy — ad da 12½ i ad 3 da 6 hadz.

× **Daremnyje prośby.** Ŭ apošnim časie prywatnyje asoby iznoŭ wielmi časia zwiertajucca da Stadthaŭptmana z prośbami ab wydaču spažyŭnych praduktaŭ. Jany padajuć roznyje dakumenty i nawat daktorskije świadoctwy. Stadthaŭptman apawieščaje, što ŭsie hetyje prośby — daremnyje i ich nawat nie razhledajuć.

× **Prawierka kaniej.** U aŭtorak, marca, na Łukiškach adbudziecca prawierka kaniej. Pawinny być prywiedzieny ŭsie koni. Nieprywiedzienych kaniej, jak apawieščaje Stadthaŭptman, buduć konfiskawać.

× **Čarodnaja kraža.** Na Dabračynnaj wulicy 1 marca ukrali u adnaho pryjechaŭšaha šiudy sielanina kania s saniami.

× **Sproby samahubstwa.** Na Ostrabramskaj wul. № 18 prostytutka Anna Sienkiewič, 23 h., dziela samahubstwa łtynuła 10 pastylek sublimatu. Skoraja pomač adwiezła jaje u balnicu Sawič.

Na Mastowaj wul. № 9 prostytutka Stefanija Bejnarowič, 19 h., dziela samahubstwa napiłasia sublimatu; adratawała jaje skoraja pomač.

	najwyš	najniž.
28—1	+ 2,1°	— 3,0°
1—2	+ 0,4°	— 4,1°
2—3	— 1,6°	— 5,7°
3—4	+ 5,1°	— 3,4°

Z USIAHO KRAJU.

Rejstag ab našym kraju.

Prezes hłaŭnaj kamissi Rejchstagu, Ferenbach, na zasiedańni 1 marca wystupiŭ proci prywyčki palakoŭ „pramaŭlać ad imi Polščy i Litwy", katoryje jany starajucca wystaŭlać, bytcym niešta adno. Miž inšym, Ferenbach skazaŭ:

„Miž Litwoj i Polščaj, papraŭdzi, jość niepryjaźń."

«Zachodniaja Rasieja i jaje značeńnie dziela raźwićcia centralnaj Europy".

Pad takim zahałoŭkam wyjšła ŭ niamieckaj mowie („Westrussland und seine Bedeutung für die Entwichelung Mittel-Europas"). Heta kniha pytańnie ab palityčnaj jednaści našaha kraju s centralnaj Europaj pakidaje adkrytym i daje tolki apisańnie našaj staronki i žycharoŭ jaje. Cena knižki — 4 m. 80 fen.

KOUNA. Dziela taho, kab padniać hygijeničnaść miž narodam u Ober Ost, tut ładzicca punkt dziela hygijeničnych dośledaŭ z bakteryologičnym i sterelizacyjnym addziełam, a tak sama z addziełam proci šału. Pieršy addzieł maje na meci baraćbu z zaraźliwymi chwarobami (haračka, krywaŭka, chalera piamisty tyfus, mataryja, dyfteryt). Druhi addzieł robić pryščepki proci šału. U najbližejšym časie budzie adkryty jašče chemična-fizyologičny addzieł dzie buduć adbywac a medyčnyje doślêdy i razhlad spažyŭnych praduktaŭ.

WIESTKI Z RASIEI.

PARYŽ. S Pieciarburha nakazywajuć, što Trockij manicca wyjści u adstaŭku. Niazhodliwaść miž bolšewikami uzrastaje. Pieciarburskaj rada rab. i sałd. —proci mira i za dalejšuju wajnu. Socyał-rewolucyoniery pryzywajuć u swajej adozwie barocca dalej i sazwać ustanoŭčy sejm, ale tolki nie ŭ Pieciarburzi. Urad kamisaraŭ utwaryŭ dyrektoryju, da katoraj naležać Lenin i Trockij.

KOPENHAGA. „Daily News" nakazywaje ab razrywie ŭ apošnije dni miž Leninym i Trockim. Rewolucyoniery ŭsie pierakonany, što rasiejskaja rewolucija padpisywajučy mirnuju umowu, nakładaje sama na siabie ruki.

Spaŭnicielny kamitet rad rab. i sałd. pieraniesien u Maskwu. U Pieciarburzi astaŭsia tolki addzieł jaho.

BERN. Pasolstwy neutralnych dzierżaŭ u Pieciarburzi padali rasiejskamu uradu pratest proci ŭsich dekretaŭ uradu, narušajčych prawy mieńnia abo jurydyčnyje prawy ich paddanych.

PIECIARBURH. Rada narodnych kamisaraŭ pastanawiła ŭraz že pačać mirnyje pierehawory z ukrainskaj centralnaj Radaj.

PIECIARBURH. (Hawas). Francuski i anhlicki pasły pakinuli Pieciarburh. Konsuły astalisia. Francuskim i anhlickim wajennym, katoryje dahetul astawalisia ŭ Rasiei, zahadano ŭraz že pakinuć Rasieju, jak tolki budzie padpisan mir s centralnymi dzierżawami.

PIECIARBURH. Japonskije hazety pišuć, što japonski urad pačnie pierehawory z Rasiejej. Pawodłuh wiestak Reŭtera, Japonija zapytałasia u Ameryki i sajužnikaŭ ab japonskim wystupleńni dziela ratawańnia zapasaŭ praduktaŭ u Sibiry. Ameryka wyskazałasia proci hetaha; adnak, Japonija dumaje, što heta prydziecca zrabić dziela ratunku praduktaŭ. Pry hetym japoncy žadajuć učaścia także wojsk sajužnikaŭ.

WAŠYNGTON (Reŭter). Tut dumajuć, što Japonija, jak lepš pryhatawanaja, pawinna sama učynić patrebnyje kroki ŭ Sibiry. Naznačennyje dziela hetaha čyślenyje wojski ŭ najbližejšym časi zyjduć na rasiejski bierah. Japonija ličyć swoj krok pawinnaściu u adnosinach da Anhlii i dziela swajej baspiečnaści.

AMSTERDAM. Kitajskije hazety nakazywajuć ab japonskaj mobilizacii. Pry zaniaćci rasiejskaha Dalokaha Uschodu japoncami, Kitaj wyšle ad siabie 4 dywizii.

PIECIARBURH. U Pekinie adbyłasia narada predstaŭnikami hramadzianstwa s Sibiru i Mandžuryi ab zmahańni z Rasiejskimi bolšewikami.

Kazacki aficer, Siemionow, sabraŭ u Mandžuryi družynu, kab zawieści ład u Zabajkalskim kraju.

Swajo wystupleńnie Japonija tłumačyć žadańniem ratawać u Władywastoku i ŭ uschodnim Sibiry paŭmiljona tonn snaradaŭ.

ŠTOLKHOLM. Hienerał Mannerhejm, hłaŭnakamandujučyj finlandzkimi uradowymi wajskami, admowiŭsia zrabić zamireńnie z bolšewikami u Helsingforsie. Jon trebuje, kab bolšewiki ŭraz že ačyścili usiu Finlandziju.

Rasieja i centralnyje dzierżawy.

BREST-LITOUSK (W.T.B) Nowyje mirnyje pierehawory miž centralnymi dzierżawami i Rasiejej pačalisia siahońnia na poŭnym zasiedańni pad maršałkoŭstwam pasła v. Rozenberga. Maršałak predłažyŭ palityčnyje pytańnia razwiazać u ahulnaj umowie čatyroch

---

Francišk Olechnowič.

Bazylišk

kazka ŭ 3 aktach.

(Hladzi «Homan» № 18).

AKT II.

Sala ŭ kniazieŭskim pałacy. U zadniaj kulisie wokny. Z lewaj starany tron, naprociŭ tronu — dźwiery.

Kniaź siadzić na tronie. Bajary i woi stajać, sumna apuściŭšy hałowy.

K n i a ź (hladzić pa čarodzi na ŭsich). — Značyć, niechto nia pojdzie? (paŭza) Nichto!! O soram!... Hdzie ž mai adważnyje woi?! — Nima! — Tut zajaŭčyje ŭsiudy baču sercy, a sam ja, značyć, — zajačy kniaź! O soram, soram wam! o soram mnie! (*zakrywaje wočy rukami; paŭza*). Ci pajšli ŭžo ŭ roh trubić i klikać žycharoŭ ići na Bazyliška?

1-šy b a j a r y n. — Pajšli, kniaže!

K n i a ż. — Niaŭžo ž niwodnaha nie znajdu ŭ cełym mieści? Ja ž takuju wialikuju abiecaŭ nahradu! (p a ŭ z a). Nu, što-ž wy tut maŭčycie moŭ aniamieŭšy! Każycie niešta! Jak wam zdajecca? ci znojdziecca taki hieroj, što pojdzie prociŭ hada?

S t a r y b a j a r y n. — Zdajecca mnie, to nie, — nia znojdziecca takoha. Užo nadta mnoha ludziej zahubili swajo žyćcio, šmat užo kaściej ležyć pad hołym niebam za miestowym muram! Ludziej zniaŭ strašenny lak!... Nie!... musić užo nichto nia pojdzie na hetaje ciažkoje dzieła!

Ty, kniaže, ciapier zakid kinuŭ, što zajačyje sercy bjuć u našych hrudziach... Kniaže! naš rod achwiaru swajej krywi ŭžo daŭ! Ja adnaho mieŭ syna... Jon zachacieŭ pajści... Ja nie zabaraniaŭ... Ja sam skazaŭ: idzi!... Ciapieraka na maich rukach dwoje maleńkich unučat i maładaja świakroŭka, nie znajačuja ščaścia, radaści... i dzień, i noč u slezach!...

Kniaže! niesprawiadliwa nie każy!

M a ł a d y b a j a r y n. — Moj brat tak sama... Pajšoŭ, —nie wianuŭsia!... Jon bolš čym bratam, drukam jon byŭ mnie! Kali pryjšła patreba, jak skazaŭ: idzi, bratok, addaj za baćkaŭščynu kroŭ!... Ciapier ruka jaho mieča ŭžo bolej nie padymie, mo' hrubany ŭžo wydziŭbli jaho jasnyje wočy, a ad maładoha cieła astałasia adna hnil!...

Kniaź! niesprawiadliwych zakidaŭ ty nie rabi!

K n i a ź (bytcym da siabie). — Tak... tak!.. ja wiedaju ciapier, što treba mnie zrabić.

Za woknami čuwać homan.

K n i a ź. — Što heta?

Usie biahuć da wakon.

K n i a ź. — Čaho jany kryčać? Čaho narodu treba?!

1-šy b a j a r y n. — Kala zamku chmary narodu... Łamajuć bramu!... warta strejajeć z łukaŭ...

A d z i n z w a r t y (ubiehaje) Kniaź! Strašennaje nieščaście!... Ratujciesia!...

K n i a ź. — Što takoje? każy spakojna.

A d z i n z w a r t y. — Kniaź! Narodu šmat... usie žychary miesta abstupili zamak!...

K n i a ź.—Čaho-ž chočuć?

A d z i n z w a r t y (paśla karotkaj paŭzy).— Kniazieŭny!

K n i a ź — Što?!

A d z i n z w a r t y. — Kryčać, što kali nichto nia pojdzie zabić Bazyliška, dyk treba jamu dać achwiaru; što had tady tykiela pojdzie pročki, jak wywiaduć za mur kniazieŭnu i tam prywiažuć da dubu, kab jon wysmaktaŭ z jaje kroŭ...

K n i a ź (ustaje). —Tak... (d. s.) Značyć— moj čarod...

1-šy b a j a r y n. — Kniaź! Što chočecie rabić?

2-hi b a j a r y n. — Kniaź! Ucikaj s kniazieŭnaj praz padziemny chod!

K n i a ź. — Nie! Ja miesta majho i tronu nie pakinu! Ja wiedaju, što tre' rabić... Dajcie mnie mieč!

1-šy b a j a r y n (*daje jamu mieč*).

K n i a z i e ŭ n a (*ŭbiehaje i kidajecca da kniazia*). — Tata! Što tut robicca? što heta značyć? Narod sabraŭsia, kryčyć... Ja hlanuła praz wakno majej światlicy, až raptam, jak pabačyŭ mianie narod, pačaŭ kryčać: «woś jana, wun! kniazieŭnu dawajcie nam!» (z płačam) Čaho jany chočuć ad mianie? Tatačka! Ja zła nikomu nie zrabiła!

K n i a ź (*kładzie ruku na jaje haławu*. — Och, dzietańka maja! Brybywaje tak što toj chto robić zło, pašanu u narodzi maje, a čeławiek z dušoju biełaju, jak śnieh, idzie na muki... Dy supakoisia, dzietańka maja, pakul ja žyŭ, nie upadzie z hałowańki twajejej niwodzin wałasok.

K n i a z i e ŭ n a. — Čaho ž narod kryčyć? Čym niezdawoleny?

1-šy b a j a r y n (*hledziačy praz wakno*). — Bramu wyłamali!.. Warwalisia!... Biahuć siudy!

K n i a z i e ŭ n a. — Tata! Čaho jany?

2-hi b a j a r y n. — Kniaź! Ja — wierny twoj słuha! (*wyciahiwoje mieč*) Woś moj mieč!... Ja stanu la paroha i, kali chto zachoče tut wajści, dyk wojdzie tolki praz moj trup!

3-ci b a j a r y n. —J ja z achwotaj haławu swaju addam za kniazia!

I n š y j e. — J ja!... i ja!...

K n i a ź. — Pačekajcie!... Schawajcie swaje miačy! Kroŭ waša mianie nie abaronić, tam — narod! Ja wiedaju, što tre' rabić. Skažycie warcie, kab mnie baraniła... Chaj pušćić narod siudy!

(Dalej budzie).

dzieržaŭ z Rasiejej, a ekonomičnyje i praŭnyje — ŭ dadatkowaj umowie i ŭ asobnych umowach miž Rasiejej i paadzinokimi dzieržawami. Haława rasiejskaj delehacii, Sokolnikow, prystaŭ na heta. Rozenberg tady padaŭ Sokolnikowu tekst hlaŭnaj palityčnaj umowy. Rasiejskaja delehacija zajawiła, što jaho padrobna razhledzić.

Paabiedzi pierehawory išli dalej.

Ukraina.

Ukraina i patryarch u Rasiei.

«Русское Слово» nakazywaje z Kijewa, što ukrainskaje duchawienstwa admaŭlajecca pryznać niedaŭna wybranaha ŭ Maskwie patryarcha.

Ukrainskaje duchawienstwa manicca stwaryć apryčonny orhan, što budzie kirawać carkoŭnaj relihijnymi sprawami ŭ Ukrainie.

Z usîaho świetu.

BERLIN. Hraf Černin ad imi centralnych dzieržaŭ byŭ u rumynskaha karala i padaŭ jamu warunki mira, a paśla wiarnuŭsia ŭ Bakarešt. Karol adbywaje ŭ Jassach narady sa swaim uradam.

Rumynski pasoł u Šwe-caryi skazaŭ karespadentam hazet, što Rumynija na žal prymušena padpisać mir, katory peŭnie na doŭhi čas zniščyć nadziei rumynskaha narodu. Pasoł winawacić u zniščeni hetych nadziej nie rasiejskaje carskaje prawicielstwo, a ciapierašni urad, katory swajej zdradaj dawioŭ Rumyniju da katastrofy. Apryča taho bolšewiki zachapili rumynskaje kaznačejstwa z 1 miljardam załatymi manetami.

BUKAREŠT. Rumyny pryniali pahlad centralnych dzieržaŭ i paśluć delehataŭ dziela wiadzieńnia pierehaworaŭ ab miry.

KORFU. S pryčyny spošniaha hałasawańnia serbskaj Skupščyny, daŭšaha ministerstwu bolšaść tolki 4 hałasami, Pašič ad imi ŭsiaho gabinetu padaŭ prośbu ab adstaŭcy.

MADRYD (Reüter). Hišpanski gabinet wyjšoŭ u adstaŭku. Karol predłažyŭ Garcia Pryeto utwaryć nowaje ministerstwo, katoraje składajecca s tych samych asob, jck i raniejšaje, apryča ministra finansaŭ i kiraŭnika spraŭ strawańnia.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

1.III. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaha: Načnyje nastupleńnia pryhatawanyja silnym ahniom, adbity. Na zachodzi ad Lafer uziaty niekalki pałonnych.

Front niamieckaha Naślednika. Pry Šawińjon my ŭwarwalisia ŭ warożyje akopy i ŭziali ŭ pałon 10 amerykančaŭ i niekalki francuzaŭ.

Uschodni teatr.

Uzdoŭž paŭnočnaj ukrainskaj hranicy našy wojski dajšli da Dniepra. La Rečycy my sustreli silny adpor worahoŭ, ale złamali jaho i zaniali prybrežnyje akopy. Uziaty niekalki sot pałonnych. U Mozyry my ŭziali arużnuju flotyliju na Prypiaci: 6 pancyrnych sudzien, 35 motornych łodak i 6 łazaretnych. Pry Fastowie i Kazatinie my dajšli da čyhunki Kijeŭ-Žmerinka.

Pryzwanyje ukrainskim uradam dziela zaščyty ad warožych band aŭstryjackije wojski šyrokim frontam uwajšli ŭ Ukrainu na poŭnačy ad Pruta.

2.III. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha Pry Holebek i na poŭdni ad S.-Kanten uziaty pałonnyje.

Front niamieckaha Naślednika: U mnohich punktach na fronci — ŭdačnyja razwiedki. Na ŭschodzi ad Rejmsa, pry Pronn, Tahir i na zachodnim bierazi Maasu našy družyny ŭwarwalisia ŭ warožyje akopy i wiarnulisia wiadučy 400 pałonnych i šmat kulemiotaŭ.

Front Albrechta Wiurtemberska: Miž Maasam i Mozelem my ŭwarwalisia ŭ amerykanskije akopy, zrabili mnoha škod i ŭziali 12 pałonnych.

Uschodni teatr:

Front Eichhorna: U Estlandzii i Liflandzii operacii razwiwajucca.

Front Linzingena: My zaniali Homiel. Ukrainskije i saksonskije wojski wyzwali ukrainskuju stalicu Kijeŭ.

Austryjackije apawieščeńnia.

WIENA. 1.II. Učora wojski feldmaršałka Bem — Ermoli wystupili ŭ Padoliju i dajšli da linii Nowasielica — Chotin—Kamieniec — Padolsk. Dahetul uziaty 10.000 rasiejcaŭ i šmat snaradaŭ, wazoŭ i wahonaŭ.

WIENA 2.II. U Padolii operacii razwiwajucca. Aŭstryjackije wojski zaniali Lachaŭcy, Proskurow i Lipkany. U Chocimie i Kamieniec-Padolsku paddalisia dwa rasiejskije korpusnyje štaby i try štaby dywizij. Uziaty 300 harmat, 200 palewych kuchań, niekalki sot wazoŭ, iskrowaja stancija i šmat snaradaŭ i wajennych materjałaŭ.

3.III Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha. Na pałudziennym zachodzi ad Lombardside my ŭziali pałonnych. Pry New-Sapel my ŭwarwalisia ŭ warožyje akopy i wiarnulisia s 66 pałonnymi belhijcami, ŭ tym liku 9 aficeraŭ.

Front niamieckaha Naślednika: Paśla padhatoŭki ahniom worahi ŭwarwalisia na našy pazycii pry Korbeni, ale kontratakaj byli wykinuty.

Uschodni teatr.

Front Leopolda Bawarskaha: Ad času sarwańnia zamireńnia operacii dali wialikije rezultaty.

Wojski hrafa Kirchbacha zaniali Estlandziju. Našy wojski stajać pierad Narwaj. Wojski Kirchbacha i Ejchhorna zaniali Dźwinsk, Pskow, Połacak Barysaŭ. U Babrujsku my złučylisia s polskimi dywizijami.

Wojski Linzingena, idučy ŭzdoŭž čyhunki, pajšli cieraz Łuniniec i Rečycu ŭ Homiel. Inšyje dywizii ačyścili ad worahaŭ čyhunku Kijeŭ-Žmerynka. 1 marca zaniat Kijeŭ.

Dahetul naličeno: pałonnych—6,800 aficeraŭ i 57,000 sałdataŭ; dabyča — 2,400 harmat, bolš za 5,000 kulemiotaŭ, 4,000 wazoŭ, bolš 500 samachodaŭ, u tym liku 11 pancyrnych, bolš za 2 miljony hranat i 128.000 strelb, 800 parawozaŭ i 8,000 wahonaŭ.

Front Feldmašałka Makienzena: Učora nami zajaŭleno ab kancy zamireńnia z Rumynijej. Tady rumynski urad wyskazaŭ žadańnie zrabić nowaje zamireńnie na pastaŭlenych centralnymi dzieržawami warunkach. Hetaje zamireńnie abierniecca ŭ pierehawory ab miry.

Kala jny.

WAŠYNGTON. Wilson i paśla pramoŭ niamieckaha kanclera ličyć, što najbližejšaja zadača sajuźnikaŭ—zakončyć wajnu pabiedaj.

KOPEHAGA. Karespandentu „New-York Times" hłaŭnakamadujučyj sajuźnikaŭ na zachodzi hier. Foš, nakazywaje:

«Niamiecki praryŭ cieraz francuski front — niemahčymy. Ale amerykancy pawinny ŭsiož taki paśpiešać, kab dać sajuźnikam wialikuju amerykanskuju armiju. Hetym jany nabližaju kaniec wajny na niekalki miesiaca Amerkya i Japonija apryč taho p winny niedapuścić pachodu niemcaŭ Sibir.

BERLIN (W.T.B). U Siarodziemnyi mory iznoŭ zatopleny 6 parachodaŭ 2 parušniki jomkaściu razam 22.00 tonn.

BERLIN (W.T.B.). U paŭnočny wodach padwodnymi łodkami izno zatopleny 23.000 tonn.

BERLIN (W.T.B.). U zachodn čaści Siarodziemnaha mora niamieck padwodnyjee łodki iznoŭ zatapili parachodaŭ i 1 parušnik jomkaściu razam 24.000 tonn.

A maja ž ty kwietačka,
A maja ž ty ptušečka,
A maja ty zoreńka,
A maja ty dziewańka,
Što mnie biednamu rabić,
Štob s tabaju wiek swoj žyć.

Kali budzieš harawać,
Ajca, matki šanawać,
U świata da cerkwi chadzić,
Mianie wiernieńka lubić,
Wiek swoj budziem razam žyć.

J. Čečot. 1844 h.

ABWIESTKI.

Drukowana u drukarni M. Kuźmy. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.